AVİM Yorum • No: 2015 / 67 • Mayıs 2015

56. VENEDİK BİENALİ'DEKİ TAHRİKLERİN ÇAĞRIŞTIRDIKLARI

Hazel ÇAĞAN ELBİR

Analist

15.05.2015

Hazel ÇAĞAN ELBİR, AVİM Uzmanı

120 yıldır düzenlenen, bu sene 56.sı gerçekleştirilen Venedik Bienali kapılarını 9 Mayıs 22 Kasım tarihleri arasında ziyarete açtı. Bineale Türkiyeden her sene olduğundan çok daha fazla katılım olduğu haberleri gelmeye başladı. Ziyaretçilerin yanı sıra, Bienale Türkiyeden katılan sanatçılarda da artış yaşanması kuşkusuz memnuniyet vericidir.

Türkiyeden katılımın artması her ne kadar memnuniyet verici olsa da, 2015in 1915 olaylarının 100. yılı olması dolayısıyla Türkiye pavyonunda dahi Türkiye Cumhuriyeti devleti söylemlerine karşıt sergi açılması dikkatlerden kaçmamaktadır.

Venedik Bienalinin Başkanı Paolo Baratta, Yüksek gerilimlerin damga vurduğu karmaşık dönemlerin en büyük tehlikelerinden biri muhtemel yanlış anlamalarda yatar... Bilginin en iyisi diyalogtur... Kriz dönemlerinde ortaya çıkan ekonomik, siyasi ve toplumsal teorilerin boşluklarını, hayal gücü ve yaratıcılıkla kapatabiliriz.[1] Diyalog kurulmasının önemine vurgu yapılmasında 1915in 100. yılına denk gelmesinin de bir etken olduğu anlaşılmaktadır.

89 ulusal pavyonun yer aldığı Bienalde, En İyi Ulusal Pavyon Ödülü diasporadaki sanatçıların eserlerini sergileyen Ermenilik/Armenity/Haiyutioun başlıklı Ermenistan Pavyonuna her sanatçının hem kendi yaşadığı yeri hem de mirasını yansıttığı, diasporadaki insanlardan oluşan bir pavyon kurduğu için ve Ermenistan halkı için önemli bir dönüm noktasına tanıklık edilen bir senede kültürler ötesi birleşme ve değiş-tokuşların direncine işaret ettiği için verildi.[2] Bienal kataloğunda Ermenistan sergisi ile ilgili olarak, 1915teki korkunç Ermeni soykırımının 100. yılında, yeni bir yaşam gücü bulabilme direnci, kuvveti ve kapasitesi ☀ Katliamdan kurtulanların torunları olan bu sanatçılar halen dünyanın farklı yerlerinde yaşıyor ancak kökenlerine ait hafızalarını ve kimliklerini koruyor. ifadeleri yer almaktadır.

56. Venedik Bienalinde Türkiye Pavyonunda Sarkisin Respiro (Nefes) isimli sergisi Defne Ayas küratörlüğünde İKSV koordinasyonluğunda gerçekleştiriliyor. Türkiye Pavyonu

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı ve Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından destekleniyor.[3] Türkiye Pavyonunda Türkiyeyi Sarkisin yanı sıra Hera Büyüktaşçıyan da temsil ediyor. Gökkuşağı, vitray ve ayna temalı sergiye verilen Respiro adı Venedikte düzenlenmesi dolayısıyla İtalyanca ve Sarkis sergisini anne karnında nefes alıp veren bir bebeğe benzetiyor.[4] Sergi eş zamanlı olarak 7 Mayıs tarihinde Fransa, Hollanda, İsviçre ve Türkiyede açıldı.

Anadoluda yaşayan Ermeni sanatçıların Türk kültürüne ve Türk mimarisine verdiği katkılar bilinmektedir. Bienalde Türkiyenin temsilinde Ermeni sanatçıların da yer alması Türkiyenin imajına olumlu katkı yapacak bir tercih olarak görülebilir. Fakat, Ermeni sanatçıların kendi sanatlarını ön plana çıkarmaktan ziyade soykırım ifadesi ekseninde bir sergi açmak suretiyle baltalama girişimleri soykırım sözünü kullanmaktan özenle kaçınan merhum Hrant Dinkin eşi Rakel Dinkin her fırsatta soykırım ifadesini kullanması ve İKSV İstanbul Kültür Sanat Vakfı tarafından Sarkisin sergi kitapçığında sık sık kullandığı soykırım ifadesi ile yer alması bu uzlaşıya ve diyaloga yönelik sanat etkinliğinin kara propagandaya dönüştürülmek istendiğini göstermiştir.

Hrant Dink Vakfının iki ülke toplumları arasında kurulması gereken diyalog için çaba harcamak bir yana, soykırım iddialarını her vesileyle gündeme getirme çabası soykırım ifadesini kullanmaktan özenle kaçındığı bilinen Hrank Dinkin anısına saygısızlık teşkil etmekte ve Türk toplumu nezdinde yanlış anlaşılmasına yol açmaktadır.

Menfur bir cinayete kurban giden Hrant Dink bilindiği gibi, hem Ermeni toplumuna hem de Türk toplumuna gerçekten diyalog kurabilecekleri reçeteyi önermişti. Hem Türklerin hem de Ermenilerin bu coğrafyanın parçası olduklarını, daha önceden sorunsuzca bir arada barış içinde yaşadıklarını bile bile, neden soykırım ya da başka bir suçlayıcı ifade üzerinde durulmaması gerektiğini şu sözlerle ifade etmiştir:

Hasta iki toplumuz biz, Türkler ve Ermeniler ☀ Birbirlerine yönelik... İlişkilerine ☀ Ermeniler büyük bir travma yaşıyor, Türklere yönelik. Türkler ise Ermenilere yönelik büyük bir paranoya yaşıyor. İkimiz de klinik vakalarız. Tam klinik vakalarız.

Kim, tedavi edecek bizi? Fransız senatosunun kararı mı? Amerikan Senatosunun kararı mı? Kim reçeteyi verecek? Kim bizim doktorumuz?

Ermeniler Türklerin doktoru, Türkler de Ermenilerin doktoru. Bunun dışında doktor, ilaç, hekim, mekim yok! Diyalog tek reçete, doktor da birbirlerinin doktorudurlar. Bunun dışında bir çözüm yok, yok ve yok...

Ben açık konuşayım size. Diasporaya sesleniyorum, Ermenilere şunun için sesleniyorum, 1915e takılıp kalmayın, kendinizi 1915e bağlamayın, kendinizi dünyadaki insanların bu soykırımı kabul edip-etmemesine zincirlemeyin. Bu tarihsel bir acı mıdır? Biz yaşadık, atalarımız yaşadı. Anadoluda hoş bir laf vardır ve biz Anadolu insanıyız ; Acıyı onurla sırtlayıp taşımalı. Yaygara yapmadan, patırtıya vermeden sırtlar taşırsın. Dünyaya diyorum ki, insana, dünya insanına, senin Ermeni soykırımını tanımış olman ya da tanımamış olman, benim için beş para ifade etmez. Ermeniler Türkleri öldürmediler mi? Öldürdüler!1918li yıllarda Ruslar, 1915li yıllardan sonra Ruslar, yukardan tekrar gelirken intikam, intikam dediğiniz kavram, neyse-lanet ediyorum bu kavrama zaten- oldu bunlar.
Türklere diyorum ki; ya Ermeniler niye bu kadar çok ısrar ediyor diye, bu sorunun üzerinde durun. Biraz bunun üzerine empati yapalım. O zaman belki onların bu duruşunda

bir onur görebileceksiniz.

*Ermenilere de diyorum ki; Türklerin hayır bu bir soykırım değildir. sözünün üzerinde de bir onur görmeye çalışın. Bir onurlu duruş bulmaya çalışın. Nedir o onurlu duruş? Bir Türk olarak ben, ben soykırıma karşıyım, ırkçılığa karşıyım, soykırım Allahın belası bir şey, dolayısıyla nasıl ya benim atalarım böyle bir şey yapamaz, çünkü ben yapmam! Dolayısıyla burada bir onurlu duruş vardır.**[5]***

[1] Cengiz Çandar. Venedik'te bir Türkiye hayali 10.05.2015 http://www.radikal.com.tr/yazarlar/cengiz_candar/venedikte_bir_turkiye_hayali-1353301

[2] Venedik Bienalinde Altın Aslan Ermenistanın http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2015/05/150510_venedik_ermenistan

[3] Venedik Bienali Türkiye Pavyonu http://www.iksv.org/tr/venedikbienali

[4] Venedik Bienali: Türkiye Pavyonu Nefes Almaya Başladı http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2015/05/150509_venedik_bianel_nefes

[5] Hrant Dink: Su Çatlağını Bulur https://www.youtube.com/watch?v=gIpuvw3I56A

Yazar Hakkında :

Hazel Çağan-Elbir AVİM'de analist olarak çalışmaktadır. Çağan-Elbir, Atılım Üniversitesi Politik Ekonomi bölümünde doktora çalışmalarına devam etmektedir.

Atıfta bulunmak için: ELBİR, Hazel ÇAĞAN. 2026. "56. VENEDİK BİENALİ'DEKİ TAHRİKLERİN ÇAĞRIŞTIRDIKLARI." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2015 / 67. Mayıs 14. Erişim Kasım 01, 2026. https://avimbulten.org/tr/Yorum/56-VENEDIK-BIENALI-DEKI-TAHRIKLERIN-CAGRISTIRDIKLARI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır